

**Uitvoeringsovereenkomst
Stichting Pensioenfonds KLM-Cabinepersoneel
en Koninklijke Luchtvaart Maatschappij N.V.**

De ondergetekenden:

- I. de KONINKLIJKE LUCHTVAART MAATSCHAPPIJ N.V.,
gevestigd te Amstelveen,
hierna te noemen "KLM", partij ter ene zijde,
- II. de STICHTING PENSIOENFONDS KLM-CABINEPERSONEEL,
gevestigd te Amstelveen,
hierna te noemen "Fonds", partij ter andere zijde,

Overwegende dat

- KLM en werknemersorganisaties afspraken gemaakt hebben voor het jaar 2015 rondom de financiering van pensioenregelingen. Voor de financiering van de pensioenregelingen voor het jaar 2016 en daarna zijn nieuwe afspraken te verwachten.
- KLM en werknemersorganisaties afspraken gemaakt hebben om vóór 1 juli afspraken te maken over een toekomstbestendige pensioenregeling.
- In het licht van het nieuwe Financieel Toetsingskader een aanpassing van de uitvoeringsovereenkomst noodzakelijk is.

komen met ingang van 1 januari 2015 het navolgende overeen:

Inhoudsopgave

1	Inleiding	1
2	Definities	2
3	Gegevensuitwisseling	5
4	Premiebeleid	6
4.1	Premiestelling	6
4.1.1	Doorsneepremie	6
4.1.2	Kostendeekkende premie	7
4.1.3	Kostendeekkende premie hoger dan de doorsneepremie	8
4.2	De betaling van de premie	8
4.3	Haalbaarheidstoets	9
5	Indexatiebeleid	10
5.1	Maatstaf indexering	10
5.2	Besluitvorming en voorwaarden waaronder indexering plaatsvindt	10
5.3	Extra indexatie (Incidentele toeslagverlening)	11
6	Vermogenoverschotten en -tekorten	12
6.1	Premiekorting	12
6.1.1	Premiekorting verdeling KLM en deelnemers	12
6.2	Extra premiebetalingen	13
6.2.1	Herstelplan	13
6.2.2	Herstelpremie 2015	13
6.2.3	Minimaal vereist vermogen	14
6.2.4	Extra premiebetalingen verdeling KLM en deelnemers	14
6.2.5	Maximum premiestelling	14
7	Grondslagen met betrekking tot de waardering van de pensioenen	15
7.1	Rentegrondslag	15
7.2	Verwachte rendementcurve	15
7.3	Overlevingstafels	15
7.4	Ervaringssterfte	16
7.5	Gehuwdheids- c.q. partnerfrequentie en leeftijdsverschil	16
7.6	Toe- en uittredingen	16
7.7	Kosten	16

7.8	Arbeidsongeschiktheidsrisico	16
7.9	Leeftijdsvaststelling	16
8	Technische voorzieningen en Reserves	17
8.1	Voorziening pensioenverplichtingen	17
8.2	Toeslagreserve voor actieve deelnemers	17
8.3	Reserve toekomstige premiekortingen voor deelnemers	18
8.4	Algemene reserve	18
9	Geschillen	19
10	Datum inwerkingtreding en wijzigingen	20

1 Inleiding

Stichting Pensioenfonds KLM-Cabinepersoneel (het Fonds) erkent dat de inhoud van de pensioenregeling in het algemeen een aangelegenheid is van het overleg tussen de Koninklijke Luchtvaart Maatschappij N.V. (KLM) en de door haar voor het Cabinepersoneel in Nederland erkende werknemersorganisaties en dat de pensioenreglementen van het Fonds een vastlegging zijn van de pensioenovereenkomst die in dit arbeidsvoorwaardenoverleg tussen werkgever en werknemers is overeengekomen. Bij wijziging van de pensioenovereenkomst zal het arbeidsvoorwaardenoverleg aan het Fonds voorstellen doen ter wijziging van het pensioenreglement. Het Fonds zal de wijziging van de pensioenovereenkomst in het pensioenreglement overnemen, indien het Fonds geen bezwaren heeft met betrekking tot de uitvoerbaarheid en de financierbaarheid, de wijziging niet in strijd komt met wettelijke voorschriften en deze past binnen de doelstellingen en uitgangspunten vastgelegd door het Fonds (op basis van het bepaalde in artikel 102a van de Pensioenwet). Tenzij sprake is van formele aanwijzingen door de toezichthouders of de Belastingdienst, kan het Fonds het pensioenreglement slechts op eigen initiatief wijzigen indien de wijziging niet in strijd komt met de inhoud van de pensioenovereenkomst.

Tenzij uit de tekst anders blijkt, zijn op deze overeenkomst de definities van toepassing zoals die zijn opgenomen in de pensioenreglementen en de statuten van het Fonds.

1

2 Definities

1. Bijdragegrondslag: 13,96 x het maandsalaris van de deelnemer inclusief de eventuele leeftijdstoelage, zoals vastgesteld per 1 januari van het betreffende jaar, uitgaande van een volle productie, verminderd met de franchise uit reglement 2008B. De bijdragegrondslag geldt als premiegrondslag in reglement 2008B.
2. Bruto pensioengrondslag: Twaalf maal het maandsalaris van de deelnemer, inclusief de eventuele leeftijdstoelage, zoals vastgesteld per 1 januari van ieder jaar, uitgaande van een volle productie, verhoogd met 16,33% in verband met de eindejaarsuitkering, en de vakantietoelage.
3. Technische voorzieningen: voorzieningen om alle uit de pensioenregeling voortkomende pensioenverplichtingen te kunnen nakomen. De technische voorzieningen worden berekend op basis van verwachte uitgaande kasstromen die voortvloeien uit de opgebouwde onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen: De waarde wordt bepaald door deze verwachte uitgaande kasstromen te verdisconteren met een door DNB gepubliceerde actuele rentetermijnstructuur.
4. Reële voorziening pensioenverplichtingen: de reële waarde van de pensioenverplichtingen, te bepalen door de verwachte uitgaande kasstromen die voortvloeien uit de opgebouwde onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen te verdisconteren met de reële rentetermijnstructuur.
5. Reële rentetermijnstructuur: de nominale zero coupon rentetermijn, gepubliceerd door DNB gecorrigeerd met de bijbehorende break-even inflatie¹. Op het moment dat DNB overgaat tot het publiceren van een reële zero coupon rentetermijnstructuur zal deze worden toegepast als basis voor de berekeningen.
6. Break-even inflatie: wordt afgeleid door euro inflation linked staatsobligaties, die gekoppeld zijn aan de Europese HICP² – excluding tobacco inflatie-index, te vergelijken met een nominale euro staatsobligatie van een vergelijkbare looptijd. Hierbij wordt zoveel mogelijk gewerkt met obligaties van de hoogst beschikbare kredietwaardigheid.
7. Nominale dekkingsgraad: De som van het Eigen vermogen en de technische voorzieningen gedeeld door de technische voorzieningen.
8. Beleidsdekkingsgraad: De beleidsdekkingsgraad wordt berekend als een voortschrijdend gemiddelde van de nominale dekkingsgraden over 12 maanden. De berekening van de

¹ hiervoor geldt de volgende vergelijking:

$$1 + \text{ nominale rente} = (1 + \text{ reële rente}) * (1 + B/E \text{ inflatie})$$

² Harmonised Index of Consumer Prices

beleidsdekkingsgraad wordt gebaseerd op de dekkingsgraden per het einde van elk van de twaalf kalendermaanden voorafgaand aan het moment van vaststelling.

9. EURIBOR-percentage: rentepercentage voor leningen met een looptijd van 6 maanden in met dien verstande dat het op de tiende werkdag van enig boekjaar geldende EURIBOR-percentage voor leningen met een looptijd van zes maanden van toepassing zal zijn gedurende dat gehele boekjaar.
10. Eigen vermogen: het eigen vermogen is het verschil van de som van de beleggingen, de vorderingen en overlopende activa onder aftrek van de overige schulden en overlopende passiva enerzijds en de technische voorzieningen en de Toeslagreserve voor actieve deelnemers anderzijds.
11. Minimaal vereist eigen vermogen: het Minimaal vereist eigen vermogen zoals gedefinieerd bij of krachtens artikel 131 van de Pensioenwet.
12. Netto pensioengrondslag: De reglementaire bruto pensioengrondslag van enig jaar verminderd met de franchise per 1 januari van dat jaar. De netto pensioengrondslag geldt als premiegrondslag in reglement 2008A.
13. Pensioenvermogen: de som van het Eigen vermogen en de technische voorzieningen.
14. Premiegrondslag: de som van de netto pensioengrondslagen (reglement 2008A) en bijdragegrondslagen (reglement 2008B).
15. Vereist eigen vermogen: Het Vereist eigen Vermogen zoals gedefinieerd bij of krachtens artikel 132 van de Pensioenwet. Het vereist eigen vermogen is het vermogen dat behoort bij de evenwichtssituatie van het Fonds. In die situatie is het eigen vermogen zodanig vastgesteld dat met de wettelijk vastgestelde zekerheidsmaat van 97,5% ten aanzien van de als onvoorwaardelijk aangemerkte onderdelen van de pensioenovereenkomst wordt voorkomen dat de som van de beleggingen, de vorderingen en overlopende activa onder aftrek van de overige schulden en overlopende passiva van het Fonds binnen één jaar minder is dan de technische voorzieningen. Bij de vaststelling van het vereist eigen vermogen wordt uitgegaan van de strategische beleggingsmix.
16. Solvabiliteitsopslag: Vereist eigen vermogen uitgedrukt als percentage van de technische voorzieningen.
17. Kostendekkende premie: kostendekkende premie als bedoeld in artikel 128 lid 1 van de Pensioenwet
18. Algemene loonronde: het percentage van de algemene loonronden die bij KLM op grond van de CAO zijn toegekend tussen 2 januari van het voorafgaande jaar tot en met 1 januari van het betreffende jaar.
19. Prijsindex: de procentuele ontwikkeling van de door het CBS vastgestelde afgeleide Consumenten Prijsindex voor alle huishoudens over een periode van 12 maanden eindigend op 31 oktober van het voorafgaande boekjaar. Indien dit prijsindexcijfer op enig moment niet meer wordt gehanteerd door het CBS, treedt hiervoor in de plaats een naar het oordeel van het Bestuur vergelijkbaar door het CBS te publiceren prijsindexcijfer.

20. Indexatieachterstand: de indexatieachterstand is het verschil tussen het niveau van de pensioenaanspraak/recht dat zou zijn verkregen bij een volledige indexatie met de indexatiemaatstaf en de daadwerkelijk opgebouwde pensioenaanspraak/recht (het opgebouwde pensioen).

3 Gegevensuitwisseling

KLM en het Fonds verbinden zich over en weer om elkaar de medewerking te verlenen die nodig is voor een goede uitvoering van de in het arbeidsvoorwaardenoverleg overeengekomen pensioenovereenkomst. Dit houdt onder andere het volgende in:

1. KLM zal het Fonds alle relevante gegevens verstrekken die nodig zijn voor een juiste uitvoering van het pensioenreglement zoals bijvoorbeeld de in- en uitdiensttredingen, arbeidsongeschiktheid, het overlijden, het salaris en de wijzigingen in het salaris van alle werknemers die onder de pensioenregeling vallen. De gegevens die het Fonds nodig heeft om de pensioenregeling uit te voeren en de wijze van aanlevering van die gegevens zullen in een aparte overeenkomst tussen KLM en het Fonds worden opgenomen.
2. Het Fonds zal de KLM alle relevante informatie leveren die de KLM nodig heeft om de pensioenverplichtingen volgens de voor haar geldende regels in haar verslaglegging te verwerken. De gegevens die de KLM nodig heeft voor haar verslaggeving en de wijze van aanlevering van die gegevens zullen in een aparte overeenkomst tussen KLM en het Fonds worden opgenomen.
3. Op verzoek van KLM kunnen gegevens worden verstrekt aan de actuaire van KLM ten behoeve van de werkzaamheden bedoeld onder 2.
4. KLM respectievelijk de externe adviseurs van KLM verbinden zich ertoe dat de gegevens alleen worden verwerkt in het kader van het doel waarvoor ze worden verstrekt, tenzij in een specifieke situatie anders wordt overeengekomen. KLM en externe adviseurs nemen afdoende maatregelen om geheimhouding te kunnen waarborgen.
5. Voor zover KLM en het Fonds gebruik maken van dezelfde actuariële adviseur, verbinden partijen zich met deze adviseur zodanige afspraken te maken dat sprake is van een strikte scheiding van de werkzaamheden en gegevensverwerking voor respectievelijk KLM en het Fonds. De externe actuaire van het Fonds verwerkt de van het Fonds verkregen gegevens uitsluitend in het kader van de dienstverlening aan het Fonds, tenzij tussen het Fonds, KLM en de actuaire anders wordt overeengekomen.

4 Premiebeleid

4.1 Premiestelling

4.1.1 Doorsneepremie

Voor de financiering van de pensioenen wordt uitgegaan van een doorsneepremie vastgesteld op basis van een gedempte rentevoetsystematiek als bedoeld in de Pensioenwet geldend tot 1 januari 2015. De doorsneepremie wordt uitgedrukt in de premiegrondslag. De doorsneepremie vermeerderd met de extra premiebetalingen voortvloeiend uit de extra premiebetalingen zoals vermeld in hoofdstuk 6.2 zal niet hoger zijn dan 48% van de som van de premiegrondslagen.

Bij de jaarlijkse vaststelling van de doorsneepremie wordt rekening gehouden met:

- a. de geprognosticeerde actuariële koopsom voor het ouderdomspensioen op basis van een zo recent mogelijk deelnemersbestand. De actuariële koopsom bestaat uit de comingservice koopsom voor de in het boekjaar te verwerven pensioenaanspraken en de backservice koopsom voortkomend uit pensioenaangroei door individuele salarisverhoging. De grondslagen, anders dan de rentevoet, voor het vaststellen van de actuariële koopsom zijn gedefinieerd in paragraaf 7.2 tot en met 7.8. In de actuariële koopsom is een opslag voor uitbetalingskosten van 1,9% opgenomen;
- b. een solvabiliteitsopslag van 21,3%; deze opslag is bedoeld voor het op peil houden van het vereist eigen vermogen zoals gesteld in het besluit Financieel Toetsingskader pensioenfondsen zoals van toepassing tot eind 2014. Voor de vaststelling van de solvabiliteitsopslag is uitgegaan van de solvabiliteitsopslag voortkomend uit de Strategische beleggingsmix eind 2014;
- c. een opslag arbeidsongeschiktheidsrisico: 0,8% van de Bruto Pensioengrondslag;
- d. een opslag voor administratiekosten: 1% van de Bruto Pensioengrondslag.

6

Aanvullend op de hiervoor vastgestelde doorsneepremie worden de volgende componenten in rekening gebracht:

- e. een termijnopslag: 0,5% van de som van de premiegrondslagen;
- f. een deelnemersbijdrage in geval van de verzekering van het facultatieve partnerpensioen gelijk aan het in de pensioenreglementen vastgelegde percentage van de bijdragegrondslag;
- g. een deelnemersbijdrage voor het netto aanvullend pensioen (NAP) gelijk aan het in de pensioenreglementen vastgelegde percentage van de Bruto Pensioengrondslag;
- h. een deelnemersbijdrage van € 16,90 per maand voor de verzekering van het Anw-hiaatpensioen, indien voor de verzekering van het Anw-hiaatpensioen is gekozen; Dit bedrag geldt vanaf 1 januari 2015 en wordt jaarlijks conform de reglementsbepalingen per 1 januari geïndexeerd;

De grondslagen waarover premiebetalingen worden geheven worden vermeld in paragraaf 4.2.

De doorsneepremie verhoogd met de deelnemersbijdragen voor het facultatieve partnerpensioen, anw-hiaatpensioen en NAP wordt voldoende geacht om de jaarlijkse onvoorwaardelijke pensioenopbouw te financieren. De uit de pensioenovereenkomst voortvloeiende nominale pensioenaanspraken worden als onvoorwaardelijk aangemerkt. De nominale pensioenaanspraken zijn derhalve de opgebouwde aanspraken waarop nog geen indexatie is toegepast.

4.1.2 Kostendekkende premie

Jaarlijks stelt het Fonds de kostendekkende premie vast. Het Fonds toetst hoe deze zich verhoudt tot de vaste doorsneepremie verhoogd met de deelnemersbijdragen zoals gesteld in paragraaf 4.1 en publiceert dit in het jaarverslag.

De kostendekkende premie wordt gedempt op basis van verwacht rendement (artikel 128 lid 2 van de Pensioenwet). De methoden en grondslagen hierbij worden nader toegelicht in hoofdstuk 7.

De gedempte kostendekkende premie bestaat uit:

- a. de premie die actuariael benodigd is in verband met de aangroei van de pensioenverplichtingen;
- b. de solvabiliteitsopslag;
- c. de opslag die nodig is voor de uitvoeringskosten van het pensioenfonds en
- d. de premie die actuariael benodigd is ten behoeve van toeslagverlening. Als deze opslag hoger is dan de solvabiliteitsopslag op basis van de strategische beleggingsmix zoals genoemd in lid b, dan komt de opslag voor indexatie in plaats van de solvabiliteitsopslag. De hoogste van de twee opslagen is leidend.

7

In afwijking van de hierboven beschreven systematiek wordt voor de (gedempte) kostendekkende premie in boekjaar 2015, gegeven de overgangsregeling³ bij introductie van de nieuwe Pensioenwet en een hiertoe genomen bestuursbesluit in 2014, gekozen voor een gedempte kostendekkende premie waarbij deze gedempte kostendekkende premie wordt berekend op basis van een gedempte rentevoet van 3,2% en wordt vastgesteld inclusief een solvabiliteitsopslag behorende bij het vereist vermogen op basis van de strategische beleggingsmix per 31 december 2014 en vastgesteld volgens de systematiek geldend tot 1 januari 2015. Deze solvabiliteitsopslag bedraagt 21,3%.

³ Brief van de staatssecretaris van sociale zaken en werkgelegenheid: 33972 nr 5. van 25 juni 2014.

4.1.3 Kostendeekkende premie hoger dan de doorsneepremie

Indien en voor zover de kostendeekkende premie zoals vastgesteld in paragraaf 4.1.2 hoger is dan de in paragraaf 4.1.1 bepaalde premie legt het pensioenfonds dit voor aan overlegpartijen. Als er geen oplossing komt, wordt alsnog de kostendeekkende premie in rekening gebracht.

4.2 De betaling van de premie

De doorsneepremie en de deelnemersbijdrage voor de verzekering van het facultatief partnerpensioen worden uitgedrukt in de premiegrondslag (zie hoofdstuk definities). De kosten verbonden aan de uitvoering van de pensioenregelingen zijn voor rekening van het Fonds, waartoe in de hiervoor genoemde doorsneepremie een vergoeding is opgenomen als omschreven in paragraaf 4.1.1. Daarnaast valt jaarlijks een bedrag aan uitbetalingskosten vrij uit de technische voorzieningen ter financiering van de uitbetalingskosten. Direct op de beleggingen betrekking hebbende kosten (zoals kosten van vermogensbeheer, onderhoudskosten onroerend goed e.d.) drukken rechtstreeks op de opbrengst van de beleggingen.

1. De feitelijk af te dragen premie kan naar boven of naar beneden worden bijgesteld conform de systematiek als omschreven in Hoofdstuk 6 van deze overeenkomst.
2. Voorafgaand aan de definitieve vaststelling van de jaarpremie wordt jaarlijks uiterlijk 1 maart een voorlopige schatting gemaakt van de in dat jaar af te dragen premie, die bij de KLM in rekening wordt gebracht en die ultimo van het jaar wordt verrekend met de definitief verschuldigde premie.
3. De KLM verbindt zich om maandelijks omstreeks de 16e dag van de maand 1/12 deel van de uit de voorgaande leden voortvloeiende bedragen (waarin begrepen de door de KLM op het salaris van de deelnemers in te houden bijdragen) te voldoen aan het Fonds. Bij te late betaling wordt het geldende EURIBOR-percentages voor leningen met een looptijd van 6 maanden in rekening gebracht, met dien verstande dat het op de tiende werkdag van enig boekjaar geldende EURIBOR-percentages voor leningen met een looptijd van zes maanden van toepassing zal zijn gedurende dat gehele boekjaar. De KLM heeft de mogelijkheid om de premie op kwartaalbasis te voldoen. KLM geeft uiterlijk eind december voorafgaand aan het premiejaar aan of zij van deze mogelijkheid gebruik wil maken. De premiebetalingen zullen alsdan omstreeks de 16e dag van de maand volgend op kwartaaleinden voldaan worden aan het Fonds. Indien de KLM van deze mogelijkheid gebruik maakt, wordt de termijnsopslag uit paragraaf 4.1.1 sub e vervangen door een op een vergelijkbare wijze vastgesteld percentage dat wordt gebaseerd op een verwacht rendement van 5,8%.
4. De premies, verschuldigd voor degenen van wie het deelnemerschap krachtens artikel 14 lid 3 van de statuten en betreffende reglementsbepalingen van het Fonds wordt geacht voort te duren worden rechtstreeks aan het Fonds betaald.

5. De totale definitieve jaarpremie, bestaande uit de werkgeverspremie en de werknemerspremie wordt uiterlijk binnen zes maanden na afloop van het kalenderjaar voldaan aan het Fonds.
6. Het Fonds informeert elk kwartaal schriftelijk het verantwoordingsorgaan wanneer sprake is van een premieachterstand ter grootte van minimaal 5% van de totale door het Fonds te ontvangen jaarpremie en tevens niet voldaan wordt aan de geldende eisen inzake het minimaal vereist eigen vermogen.
7. Gedurende de in onderdeel 6 bedoelde situatie informeert het Fonds tevens elk kwartaal het arbeidsvoorwaardenoverleg, gepensioneerden en de ondernemingsraad van de KLM.

4.3 Haalbaarheidstoets

Op grond van artikel 143 van de Pensioenwet voert een pensioenfonds periodiek een haalbaarheidstoets uit. De haalbaarheidstoets geeft inzicht in de samenhang tussen de financiële opzet, het verwachte pensioenresultaat en de risico's die daarbij gelden. Het pensioenfonds treedt in overleg met de werkgever en werknemersorganisaties (overlegpartijen) om te bezien of maatregelen genomen moeten worden indien bij de jaarlijkse haalbaarheidstoets blijkt dat

- het verwachte pensioenresultaat op fondsniveau niet boven de door het fonds te kiezen ondergrens voor het pensioenresultaat blijft dan wel
- het pensioenresultaat op fondsniveau in een wettelijk vastgesteld slecht weerscenario niet meer dan het hiervoor door het fonds gestelde maximum, afwijkt van het verwachte pensioenresultaat op fondsniveau.

9

Bij de vaststelling van het lange termijn beleggingsbeleid is het bestuur gehouden een optimale verhouding tussen het risico op dekkingstekort en te betalen pensioenpremie na te streven. Om dit doel te bereiken mag de inzet van derivatenconstructies onderdeel zijn van het beleggingsbeleid.

5 Indexatiebeleid

In dit hoofdstuk worden de maatstaven indexering (toeslagverlening) weergegeven en wordt ingegaan op besluitvorming en voorwaarden waaronder indexatie plaatsvindt. De toeslagverlening wordt uit beleggingsrendement gefinancierd.

5.1 Maatstaf indexering

Op de opgebouwde pensioenaanspraken van de deelnemers kan jaarlijks per 1 januari een indexatie worden verleend van maximaal de algemene loonronde volgens de KLM CAO.

Op de ingegane pensioenen van pensioengerechtigden en de premievrije aanspraken op pensioen van gewezen deelnemers kan jaarlijks per 1 januari een toeslag worden verleend van maximaal de prijsindex.

5.2 Besluitvorming en voorwaarden waaronder indexering plaatsvindt

Het Fonds kent een voorwaardelijk indexatiebeleid.

Het besluit over het toekennen van indexatie wordt jaarlijks door het bestuur genomen.

De besluitvorming wordt gedaan op basis van de beleidsdekkingsgraad en vermogenspositie per eind november van het jaar voorafgaand aan de toekenning. Indien de omstandigheden dit naar het oordeel van het bestuur noodzakelijk maken kan het bestuur afwijken van de hieronder omschreven systematiek.

10

- a. Bij een beleidsdekkingsgraad lager dan 110% mag geen indexatie worden verleend.
- b. Boven een beleidsdekkingsgraad van 110% geldt de indexatieregel die stelt dat er genoeg vermogen beschikbaar moet zijn om de nu te verlenen indexatie naar verwachting ook in de toekomst te kunnen realiseren.
- c. Het indexatiepercentage dat maximaal kan worden toegekend wordt uitgedrukt als een percentage van de door het fonds gehanteerde maatstaf bedoeld in paragraaf 5.1 en bedraagt maximaal 100%. Vervolgens wordt dat percentage toegepast op de feitelijk in dat jaar gerealiseerde maatstaf. De systematiek van de berekening van dit percentage wordt uitgewerkt in het onderdeel sub d.
- d. Het pensioenfonds bepaalt het voor indexatie beschikbare vermogen boven de beleidsdekkingsgraad van 110% zoals gesteld in lid 2 en zoals bedoeld in artikel 15, lid 3 Besluit nFTK, als een bedrag in euro's. De hoogte van dat beschikbare vermogen in euro's

wordt berekend door de beschikbare beleidsdekkingsgraadpunten (beleidsdekkingsgraad minus 110%, met een minimum van 0%) te vermenigvuldigen met de hoogte van de op dat moment aanwezige technische voorzieningen. Vervolgens wordt de hoogte van de bestendige indexatieverlening dusdanig bepaald, dat de contante waarde van alle te verlenen indexatie gelijk is aan het beschikbare vermogen. Hierbij wordt er van uitgegaan dat de indexatie jaarlijks tot aan het eind van de sterftetafel verleend wordt en zijn de indexatiekasstromen⁴ contant gemaakt met maximaal het netto rendement op beursgenoteerde aandelen dat volgt uit artikel 23a, lid 1 onderdeel b, Besluit nFTK. De hieruit te verlenen indexatie wordt uitgedrukt als percentage ten opzichte van de maatstaf.

Indexatieverlening op grond van pensioenreglementen geldend vóór 2008 geschiedt op basis van het bepaalde in het betreffende pensioenreglement, waarbij voor de besluitvorming voor de toekenning van de indexaties geschiedt op basis van het bepaalde in dit artikel.

5.3 Extra indexatie (Incidentele toeslagverlening)

Extra indexatie om in het verleden niet toegekende indexatie of in het verleden doorgevoerde vermindering van pensioenaanspraken en pensioenrechten te compenseren kan worden verleend op basis van de wettelijke voorwaarden gesteld in artikel 137 van de pensioenwet. In beginsel zal deze extra indexatie worden toegepast met terugwerkende kracht gedurende 10 jaar waarbij de grootste indexatieachterstand als eerste zal worden weggewerkt.

11

Extra indexatie op basis van deze wettelijke voorwaarden is mogelijk indien het vermogen van het fonds groter is dan het maximum van het vermogen waarbij

- a. die indexatie geen gevolgen heeft voor de indexatie in de toekomst overeenkomstig het bepaalde in paragraaf 5.2 sub b,
- b. de beleidsdekkingsgraad het niveau van het vereiste dekkingsgraad behorend bij het eigen vermogen, bedoeld in artikel 132 van de pensioenwet behoudt.

In enig jaar wordt ten hoogste een vijfde deel van het vermogen dat voor deze indexatie beschikbaar is, een en ander bepaald conform deze paragraaf, aangewend.

⁴ Uitgaande van de parameters zoals gesteld in artikel 23a lid 2 van het besluit FTK.

6 Vermogenoverschotten en -tekorten

In het arbeidsvoorwaardelijk overleg zijn afspraken gemaakt over de vermogenoverschotten en -tekorten en hieruit voortvloeiende premiekortingen en -terugstortingen en extra premiebetalingen indien niet aan het (minimaal) vereist vermogen wordt voldaan. Daarnaast voldoet het pensioenfonds aan de wettelijke voorwaarden voor premiekorting zoals gesteld in artikel 129 van de Pensioenwet.

Het in dit hoofdstuk bedoelde vereist vermogen wordt vastgesteld op basis van de strategische beleggingsmix.

Premiekorting en extra premiebetalingen zullen met ingang van 1 januari 2015 van toepassing zijn volgens onderstaande beleidsregels.

6.1 Premiekorting

Premiekorting op de doorsneepremie wordt verleend indien het Fonds aan de wettelijke voorwaarden voor premiekorting zoals gesteld in artikel 129 van de Pensioenwet voldoet en het Pensioenvermogen van het Fonds hoger is dan het maximum van:

- a. Het Vereist eigen Vermogen vermeerderd met de technische voorzieningen
- b. Reële voorziening pensioenverplichtingen.

12

Vervolgens wordt van het aldus gedefinieerde overschot 1/10 deel aangewend voor premiekorting. Het daarop volgende jaar wordt opnieuw aan de hand van de balanssituatie beoordeeld of premiekorting mogelijk is. Uit deze beleidslijn volgt dat er ook negatieve premies ofwel terugstortingen kunnen ontstaan. De terugstorting is begrensd op 24% van de premiegrondslag.

6.1.1 Premiekorting verdeling KLM en deelnemers

Het bedrag beschikbaar voor premiekorting wordt voor 13/14e op de premie voor KLM en voor 1/14e op de premie voor deelnemers in mindering gebracht. De reguliere bijdrage van de deelnemers, exclusief de eventuele bijdrage voor het facultatieve partnerpensioen, het Netto Aanvullend Pensioen en het Anw-hiaatpensioen, zal niet lager mogen uitkomen dan 0% van de premiegrondslag. Indien door de gestelde randvoorwaarden het aan de deelnemers toekomende aandeel in het overschot niet volledig in een korting voor de deelnemers kan worden omgezet, zal het restant worden gedoteerd aan de Reserve toekomstige premiekortingen voor deelnemers (zie paragraaf 8.3).

De premies voor het Netto Aanvullend Pensioen, het facultatieve partnerpensioen en het Anw-hiaatpensioen worden niet aangepast. Voor het Netto Aanvullend Pensioen geldt de aanvullende afspraak dat de inkoopfactoren periodiek en naar rato van overschotten of tekorten worden aangepast.

6.2 Extra premiebetalingen

6.2.1 Herstelplan

- a. Het Fonds beschikt over een vereist eigen vermogen zoals weergegeven in artikel 132 van de Pensioenwet op basis van de strategische beleggingsportefeuille. Wanneer de beleidsdekkingsgraad van een pensioenfonds per het einde van een kalenderkwartaal is komen te liggen onder de bij of krachtens artikel 132 van de Pensioenwet gestelde eisen ten aanzien van het vereist vermogen meldt het pensioenfonds dit onverwijld aan de toezichthouder en aan KLM.
- b. In de in het eerste lid bedoelde situatie dient het Fonds binnen drie maanden of zoveel eerder als de toezichthouder bepaalt ter instemming bij de toezichthouder een concreet en haalbaar herstelplan in tenzij het pensioenfonds gezien de beleidsdekkingsgraad op dat moment weer voldoet aan het vereist eigen vermogen. In dit herstelplan werkt het Fonds uit hoe het uiterlijk binnen 10 jaar⁵ zal voldoen aan het vereist eigen vermogen op basis van de strategische beleggingsportefeuille. Uitgangspunt is dat wordt uitgegaan van de natuurlijke herstelkracht van het fonds. Indien de eigen herstelkracht van het Fonds niet binnen 10 jaar tot het vereist herstel leidt, worden extra premiebetalingen tijdsevenredig verspreid over de duur van het herstelplan ingezet om binnen 10 jaar⁶ weer te voldoen aan het vereist eigen vermogen. Bij de vaststelling van het herstelplan wordt rekening gehouden met de naar verwachting toe te kennen indexatieverlening

6.2.2 Herstelpremie 2015

Voor het overgangsjaar 2015 wordt een herstelpremie vastgesteld op basis van het herstelplan zoals van toepassing tot en met 31 december 2014. Het bestuur van het pensioenfonds heeft in de bestuursvergadering van 5 december 2014, in verband met het reservetekort per eind november 2014, een herstelpremie voor 2015 vastgesteld van € 2.100.000. Van de herstelbetaling komt gegeven de bepalingen in paragraaf 6.2.4 voor 13/14^e deel (€ 1.950.000) voor rekening van de werkgever. De herstelpremie voor deelnemers wordt gefinancierd uit de reserve toekomstige premiekorting voor deelnemers.

13

⁵ Daarbij wordt gebruik gemaakt van de wettelijke overgangstermijnen zijnde 12 jaar bij indiening van herstelplan in 2015 en 11 jaar in 2016.

⁶ Daarbij wordt tevens gebruik gemaakt van de wettelijke overgangstermijnen zijnde 12 jaar bij indiening van herstelplan in 2015 en 11 jaar in 2016.

6.2.3 Minimaal vereist vermogen

Indien de beleidsdekkingsgraad vijf jaar opeenvolgend ligt onder de bij of krachtens artikel 131 van de Pensioenwet gestelde eisen ten aanzien van het minimaal vereist vermogen en de dekkingsgraad bij die laatste vaststelling ook onder dat niveau ligt neemt het pensioenfonds binnen zes maanden maatregelen waardoor de dekkingsgraad van het pensioenfonds direct voldoet aan de gestelde eisen ten aanzien van het minimaal vereist vermogen. Voor zover het bij de maatregelen vermindering van pensioenaanspraken en pensioenrechten betreft worden deze direct in de technische voorzieningen verwerkt en in beginsel evenredig gespreid in de tijd gedurende maximaal de termijn die wordt gebruikt voor het herstelplan dat is opgesteld na constatering van de situatie, bedoeld in de eerste zin. De spreidingsperiode voor kortingen kan echter worden ingekort indien blijkt dat de korting per jaar onder een niveau van 0,5 procentpunt blijft.

6.2.4 Extra premiebetalingen verdeling KLM en deelnemers

Het bedrag benodigd voor de premieverhoging als bedoeld in 6.2.1 komt voor 13/14^e ten laste van KLM en voor 1/14^e ten laste van de deelnemers. Indien mogelijk zal het aan de deelnemers toegerekende deel van het tekort ten laste van de reserve toekomstige premiekorting voor deelnemers (zie paragraaf 8.3) worden gebracht.

14

6.2.5 Maximum premiestelling

De doorsneepremie vermeerderd met de extra premiebetalingen voortvloeiend uit de extra premiebetalingen zoals vermeld in paragraaf 6.2 zal niet hoger zijn dan 48% van de som van de premiegrondslagen. De inkoopfactoren voor de NAP worden in deze situatie verzwaaard met een percentage gelijk aan de procentuele verhoging van de doorsneepremie voor de basisregeling.

7 Grondslagen met betrekking tot de waardering van de pensioenen

7.1 Rentegrondslag

Bij de vaststelling van de technische voorzieningen en voor de vaststelling van de kostendekkende premie ten behoeve van verslagleggingsdoeleinden als bedoeld in de Pensioenwet, zal de nominale rentetermijnstructuur zoals gepubliceerd door DNB per 1 januari van enig boekjaar (premie) c.q. de balansdatum (voorziening) worden gehanteerd.

7.2 Verwachte rendementscurve

Bij de vaststelling van de verwachte rendementscurve ter vaststelling van de gedempte kostendekkende premie zoals genoemd in paragraaf 4.1.2 en voor toepassing in herstelplannen wordt gebruik gemaakt van een netto meetkundig rendement op de strategische beleggingsportefeuille zoals bedoeld in artikel 23a, lid 6 van het Besluit FTK. Daarbij wordt gebruikt gemaakt van de in het artikel 23 a Besluit FTK vermelde parameters

Voor de vaststelling van de gedempte kostendekkende premie geldt dat:

- a. Het rendement voor vastrentende waarden zoals gedefinieerd in het eerste lid onderdeel g voor 5 jaar wordt vastgezet voor het eerst op basis van de rente per 30 september 2015.
- b. rekening wordt gehouden met een opslag voor de toekomstbestendige toeslagverlening van de indexatie ter hoogte van de parameter voor prijsinflatie genoemd in het besluit FTK artikel 23a eerste lid onderdeel a. Als de opslag voor het vereist eigen vermogen op basis van de strategische beleggingsmix, dan komt deze opslag voor indexatie in plaats van de opslag voor het vereist eigen vermogen. De hoogste van de twee opslagen is leidend.
- c. Bij de bepaling van de opslag voor het vereist eigen vermogen als bedoeld in het voorgaande lid b wordt uitgegaan van de stand van het vereist vermogen per eind september van enig boekjaar.
- d. De rendementscurve zal aangepast worden bij wijzigingen in het strategisch beleggingsbeleid.

15

7.3 Overlevingstafels

De overlevings- en sterftেকansen worden ontleend aan de door het Actuarieel Genootschap gepubliceerde Prognosetafel 2014 rekening houdend met zogenaamde "ervaringssterfte". Tenzij het Bestuur, op advies van de actuaris, anders beslist, wordt op nieuw gepubliceerde overlevingstafels overgegaan op de 1^e januari van enig jaar volgend op de publicatie. Voor ingegane wezenpensioenen wordt geen rekening gehouden met sterfte vóór de einddatum van het wezenpensioen.

7.4 Ervaringssterfte

De sterftetekansen uit de overlevingstafel worden gecorrigeerd voor ervaringssterfte. De correcties op de sterftetekansen zijn leeftijdsafhankelijk. De tabel met correctiefactoren is opgenomen in actuariële en bedrijfstechnische nota (ABTN) van het pensioenfonds.

7.5 Gehuwdheids- c.q. partnerfrequentie en leeftijdsverschil

Alle deelnemers, alsmede die gewezen deelnemers en gepensioneerden, voor wie een partnerpensioen is verzekerd, worden ondersteld gehuwd te zijn met een twee en een half jaar jongere vrouw respectievelijk met een twee en een half jaar oudere man.

7.6 Toe- en uittredingen

Gevolgen van toe- en uittredingen worden buiten beschouwing gelaten.

7.7 Kosten

De kosten verbonden aan de administratie van de pensioenen worden jaarlijks vastgesteld en gefinancierd door middel van een in de premie begrepen administratiekostenopslag als vermeld in paragraaf 4.1 en de vrijval van de opslag voor uitbetalingskosten van 1,9% uit de nominale voorziening pensioenverplichtingen voor de voorziene uitkeringen. De hoogte van deze opslagen wordt periodiek getoetst.

16

7.8 Arbeidsongeschiktheidsrisico

Aangenomen is dat de kosten verbonden aan de toekenning van arbeidsongeschiktheidspensioenen en de vrijstelling van premiebetaling bij arbeidsongeschiktheid, kunnen worden gefinancierd uit de opslag in de premie voor arbeidsongeschiktheidsrisico als vermeld in paragraaf 4.1.

7.9 Leeftijdsvaststelling

Verondersteld is dat de deelnemers op 1 juli van hun geboortjaar zijn geboren zodat de leeftijden per de balansdatum worden gesteld op het met een half jaar vermeerderde verschil tussen het boekjaar en het geboortjaar.

8 Technische voorzieningen en Reserves

De technische voorzieningen bestaan uit

-de voorziening pensioenverplichtingen.

Het Fonds kent daarnaast een drietal Reserves, te weten:

- Toeslagreserve voor actieve deelnemers
- Reserve toekomstige premiekortingen voor deelnemers
- Algemene reserve

8.1 Voorziening pensioenverplichtingen

De Voorziening pensioenverplichtingen van het Fonds wordt berekend als de contante waarde van de verwachte uitgaande kasstromen die voortvloeien uit de tot de datum van vaststelling opgebouwde onvoorwaardelijke (niet geïndexeerde) pensioenaanspraken over de verstreken deelnemerstijd. Bij arbeidsongeschiktheid wordt de contante waarde van de pensioenaanspraken berekend op basis van blijvende arbeidsongeschiktheid tot de pensioendatum. De Voorziening pensioenverplichtingen wordt met 1,9% verhoogd ter dekking van toekomstige uitbetalingskosten.

17

De voorziening met betrekking tot arbeidsongeschikte deelnemers bestaat uit de contante waarde van de verwachte uitgaande kasstromen die voortvloeien uit de verplichtingen aan bij het pensioenfonds aangemelde arbeidsongeschikte deelnemers, nog niet aangemelde arbeidsongeschikte deelnemers en zieke deelnemers die naar verwachting arbeidsongeschikt zullen worden verklaard. De voorziening voor nog niet aangemelde arbeidsongeschikte deelnemers en zieke deelnemers is gelijk aan de som van de in de jaarpremie van het betreffende jaar en de jaarpremie van het vorige jaar begrepen opslag voor het risico van arbeidsongeschiktheid.

8.2 Toeslagreserve voor actieve deelnemers

- a. Op basis van geldende wetgeving wordt de toeslagreserve als een onderdeel van het voor toeslagverlening beschikbare vermogen gezien. Toekennen van indexatie buiten de reguliere wettelijke indexatieregels om is vooralsnog niet mogelijk. Gegeven deze wettelijke beperkingen is besloten om dotaties en onttrekkingen aan de toeslagreserve in afwachting van nadere besluitvorming door KLM en erkende werknemersorganisaties niet toe te passen. De Toeslagreserve blijft tot nadere besluitvorming in het arbeidsvoorwaardenoverleg tussen werkgever en erkende werknemersorganisaties aangehouden.

Jaarlijks wordt per 31 december van het boekjaar, vóór onttrekkingen hebben plaatsgevonden, het (percentage) totaalrendement over de periode november-november aan de Toeslagreserve voor actieve deelnemers toegevoegd.

De Toeslagreserve voor actieve deelnemers per 31 december van enig boekjaar bedraagt maximaal 10% van de nominale voorziening pensioenverplichtingen van actieve deelnemers per 31 december van enig boekjaar en kan niet negatief zijn.

8.3 Reserve toekomstige premiekortingen voor deelnemers

Indien het toekomstige aandeel in het overschot niet volledig in een korting voor de deelnemers kan worden omgezet (zie paragraaf 6.1.1), zal het restant worden gedoteerd aan de Reserve toekomstige premiekortingen voor deelnemers. Aan het eind van elk boekjaar wordt nagegaan of in het daaropvolgende boekjaar premiekortingen kunnen worden toegepast. De premiekorting voor de deelnemers kan worden voortgezet indien en zolang de Reserve toekomstige premiekortingen voor deelnemers nog kortingen toelaat. Indien mogelijk zullen extra premiebetalingen voor zover aan deelnemers toegerekend (zie paragraaf 6.2.4) ten laste van de Reserve toekomstige premiekortingen voor deelnemers worden gebracht. Aan het einde van elk boekjaar wordt aan deze reserve interest toegevoegd op basis van het gemiddeld totaalrendement van het Fonds in dat boekjaar.

18

8.4 Algemene reserve

Het deel van het vermogen waartegenover geen verplichtingen vanuit het Fonds staan. Aan het eind van elk boekjaar worden de gerealiseerde vermogensverschillen, inclusief de op de balans tot uitdrukking gebrachte herwaarderingsverschillen en actuariële resultaten, voor zover niet aangewend voor toevoeging aan daarvoor aangewezen voorzieningen en reserves, via de Rekening van Baten en Lasten, ten gunste van deze reserve gebracht.

9 Geschillen

1. Deze overeenkomst wordt beheerst door Nederlands recht.
- 2.a. Partijen verbinden zich om, indien tussen hen een verschil van mening bestaat met betrekking tot de interpretatie, de naleving of het van toepassing zijn van deze overeenkomst, te trachten in overleg tot overeenstemming te komen.
- b. Wanneer één der partijen tijdens het in lid 2.a bedoelde overleg meent dat zulk een overeenstemming niet te bereiken is, kan zij per aangetekend schrijven aan de wederpartij mededelen dat zij een geschil aanwezig acht hetwelk zij aan arbitrage wenst te onderwerpen.
- c. Binnen drie dagen na ontvangst van de in lid 2b genoemde kennisgeving zullen partijen in overleg treden over de vorming van een scheidsgerecht.
Vaststelling van het aantal leden van het scheidsgerecht en benoeming van de leden geschiedt door partijen in onderling overleg.
- d. Indien partijen er niet in slagen om na veertien (14) dagen overleg een scheidsgerecht in te stellen dan zal het geschil worden beslecht overeenkomstig het reglement van het Nederlands Arbitrage Instituut (NAI).
- e. Het scheidsgerecht conform het NAI zal bestaan uit drie arbiters. De benoeming van deze arbiters vindt plaats volgens de lijstprocedure, als geregeld in het NAI-reglement. De arbitrage vindt plaats in Amsterdam. Samenvoeging van het arbitraal beding met een ander arbitraal beding zoals voorzien in artikel 1046 van het Wetboek van Burgerlijke rechtsvordering, is uitgesloten. Het scheidsgerecht beslist naar de regelen des rechts.
- f. Het scheidsgerecht bepaalt de wijze waarop het geschil zal worden behandeld en de termijnen welke daarbij in acht moeten worden genomen. Het scheidsgerecht zal evenwel geen beslissing nemen zonder ieder van beide partijen gelegenheid te hebben gegeven zich te doen horen en ten minste één schriftelijke conclusie in te dienen. Bij de behandeling van het geschil kunnen partijen zich door gemachtigden doen vertegenwoordigen en door personen te hunner keuze doen bijstaan. Het scheidsgerecht bepaalt bij zijn beslissing in welke verhouding de kosten van arbitrage door partijen moeten worden gedragen.
- g. De uitspraak van het scheidsgerecht is bindend voor partijen.

10 Datum inwerkingtreding en wijzigingen

- Deze uitvoeringsovereenkomst is vastgesteld op 25 juni 2015 en treedt in werking per 1 januari 2015.
- Deze uitvoeringsovereenkomst treedt in de plaats van de uitvoeringsovereenkomst die op 16 september 2011 is vastgesteld en met terugwerkende kracht per 1 januari 2011 in werking is getreden
- Partijen kunnen wijzigingen in en aanvullingen op deze overeenkomst overeenkomen. Deze zijn slechts geldig indien ze schriftelijk zijn vastgelegd in een aanvulling of supplement op deze overeenkomst, die door beide partijen is ondertekend.

Aldus overeengekomen en getekend in tweevoud
te Amstelveen op 25 juni 2015

KONINKLIJKE LUCHTVAART MAATSCHAPPIJ N.V.

20

Drs. E.R. Swelheim RC

Managing Director & Chief Financial Officer

Ir. A.W. Slagt

EVP Human Resources & Industrial Relations

STICHTING PENSIOENFONDS KLM-CABINEPERSONEEL

Drs. A.R. de Jong RC

Vicevoorzitter

R.C. Koster

Vicevoorzitter

i.o. P.J.G. vanden Berk